

ПОРЯДОК НАБУТТЯ СТАТУСУ БІЖЕНЦЯ АБО ДОДАТКОВОГО ЗАХИСТУ В УКРАЇНІ

Алла ПИШНА, доцент кафедри адміністративної діяльності поліції ФПФППД Одеського державного університету внутрішніх справ, кандидат юридичних наук

Руслан МУКОІДА, професор кафедри адміністративної діяльності поліції ФПФППД Одеського державного університету внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент

За даними Державної міграційної служби України, на сьогоднішній день «щасливими володарями» посвідчення біженця є близько 1800 осіб і ще майже 800 осіб визнано особами, які потребують додаткового захисту. За весь час діяльності міграційної служби такі статуси було присвоєно близько 6 тисячам іноземців, багато з яких вже отримали українське громадянство і повністю інтегрувалися в наше суспільство.

Проте українська статистика по біженцях меркне поряд з, наприклад, Німеччиною (де проживає майже 1,5 млн біженців) або Туреччиною (кількість біженців досягає 4 млн). За словами експертів, в середньому Україна визнає біженцями не більше 18% шукачів притулку, а раніше ця цифра взагалі сягала 2-4% [2].

В Україні є дві форми надання притулку: статус біженця та статус особи, яка потребує додаткового захисту. Україна приєдналася до Конвенції ООН 1951 року в 2002 році, і з тих пір статус біженця можуть отримати люди, які довели факт персонального переслідування на ґрунті релігійних, політичних поглядів, приналежності до соціальної групи, раси і так далі. А статус особи, яка потребує додаткового захисту, отримують люди, які покинули територію своєї країни через збройні внутрішні і зовнішні конфлікти, тобто де має місце не персональний, а масовий утиск прав людини. В Україні найчастіше надають останній статус. Обидва статуси дають однакові права, такі ж, як і в українців, за винятком права брати участь у виборах. Однак людина зі статусом біженця має право отримати українське громадянство через три роки на пільгових правах, а зі статусом особи, яка потребує додаткового захисту, – тільки на загальних підставах.

Особа, яка з наміром бути визнаною біженцем в Україні або особою, яка потребує додаткового захисту, перетнула державний кордон України в порядку, встановленому законодавством України, повинна протягом п'яти робочих днів звернутися до відповідного територіального органу міграційної служби із заявою про визнання біженцем або особою, яка потребує додаткового захисту.

Особа, яка з наміром бути визнаною біженцем в Україні або особою, яка потребує додаткового захисту, під час в'їзду в Україну незаконно перетнула державний кордон України, повинна без зволікань звернутися до

відповідного територіального органу міграційної служби із заявою про визнання біженцем або особою, яка потребує додаткового захисту.

Оформлення документів для вирішення питання щодо визнання біженцем або особою, яка потребує додаткового захисту, проводиться на підставі заяви про визнання біженцем або особою, яка потребує додаткового захисту. Така заява особисто подається іноземцем чи особою без громадянства або її законним представником до відповідного територіального органу міграційної служби за місцем тимчасового перебування заявника.

Відповідний територіальний орган міграційної служби: реєструє заяву та подані документи про визнання біженцем або особою, яка потребує додаткового захисту; ознайомлює заявника або його законного представника під їх власний підпис з порядком прийняття рішення за їх заявами, правами та обов'язками особи, стосовно якої прийнято рішення про оформлення документів для вирішення питання щодо визнання біженцем або особою, яка потребує додаткового захисту; проводить дактилоскопію особи, яка подала заяву про визнання біженцем або особою, яка потребує додаткового захисту; у разі потреби направляє особу на обстеження для встановлення віку у порядку, встановленому законодавством України; заповнює реєстраційний листок на особу, яка звернулася із заявою про визнання біженцем або особою, яка потребує додаткового захисту, та членів її сім'ї, які не досягли вісімнадцятирічного віку; заповнює інші необхідні документи; оформлює особову справу; роз'яснює порядок звернення про надання безоплатної правової допомоги; заносить отримані відомості до централізованої інформаційної системи [1].

Орган міграційної служби, який прийняв до розгляду заяву іноземця чи особи без громадянства про визнання біженцем або особою, яка потребує додаткового захисту, видає заявникові довідку про звернення за захистом в Україні та реєструє заявника. Протягом п'ятнадцяти робочих днів з дня реєстрації заяви орган міграційної служби проводить співбесіду із заявником, розглядає відомості, наведені в заяві, та інші документи, вимагає додаткові відомості та приймає рішення про оформлення документів для вирішення питання щодо визнання біженцем або особою, яка потребує додаткового захисту, або про відмову в оформленні документів для вирішення зазначеного питання.

За бажанням заявника участь у попередньому розгляді заяви про визнання біженцем або особою, яка потребує додаткового захисту, бере адвокат. Призначення адвоката для надання правової допомоги заявникові здійснюється в установленому порядку.

Під час співбесіди заявнику, який не володіє українською або російською мовами, орган міграційної служби забезпечує перекладача з мови, якою заявник може спілкуватися. Заявник має право залучити перекладача за свій рахунок або за рахунок інших юридичних чи фізичних осіб. Перекладач повинен дотримуватися конфіденційності з обов'язковим

оформленням органом міграційної служби розписки про нерозголошення відомостей, що містяться в особовій справі заявника.

Рішення про оформлення або відмову в оформленні документів для вирішення питання щодо визнання біженцем або особою, яка потребує додаткового захисту, приймається на підставі письмового висновку працівника, який веде справу, і оформлюється наказом керівника органу міграційної служби.

У разі прийняття рішення про оформлення документів для вирішення питання щодо визнання біженцем або особою, яка потребує додаткового захисту, орган міграційної служби продовжує строк дії довідки про звернення за захистом в Україні.

Рішення про відмову в оформленні документів для вирішення питань щодо визнання біженцем або особою, яка потребує додаткового захисту, приймаються за заявами, які є очевидно необґрунтованими, а також якщо заяви носять характер зловживання: якщо заявник з метою визнання його біженцем або особою, яка потребує додаткового захисту, видає себе за іншу особу, а так само за заявами, поданими особами, яким було відмовлено у визнанні біженцем або особою, яка потребує додаткового захисту, у зв'язку з відсутністю підстав, передбачених для визнання біженцем або особою, яка потребує додаткового захисту.

У разі прийняття рішення про відмову в оформленні документів для вирішення питання щодо визнання біженцем або особою, яка потребує додаткового захисту, орган міграційної служби протягом трьох робочих днів з дня його прийняття надсилає заявнику або його законному представнику письмове повідомлення з викладенням причини відмови і роз'ясненням порядку оскарження такого рішення.

У разі використання особою права на оскарження орган міграційної служби до прийняття рішення за скаргою залишає на зберігання документи, що посвідчують особу заявника, та інші документи, а також інформує про це протягом трьох робочих днів орган внутрішніх справ за місцем проживання особи.

У разі невикористання особою права на оскарження протягом п'яти робочих днів з дня її письмового повідомлення про прийняття рішення про відмову в оформленні документів для вирішення питання щодо визнання біженцем або особою, яка потребує додаткового захисту, орган міграційної служби вилучає у такої особи довідку про звернення за захистом в Україні, інформуючи про це орган внутрішніх справ за місцем проживання особи протягом трьох робочих днів, та повертає особі документи, що посвідчують особу заявника, та інші документи, що перебувають на зберіганні в органі міграційної служби.

Розгляд заяви про визнання біженцем або особою, яка потребує додаткового захисту, здійснюється міжрегіональними підрозділами з питань біженців територіальних органів ДМС протягом двох місяців з дня прийняття рішення про оформлення документів для вирішення питання щодо визнання

біженцем або особою, яка потребує додаткового захисту. Строк розгляду може бути продовжено керівником органу міграційної служби за вмотивованим поданням працівника, який розглядає заяву, але не більш як до трьох місяців.

Працівником органу міграційної служби проводяться співбесіди із заявником або його законним представником, які мають на меті виявити додаткову інформацію, необхідну для оцінки справжності фактів, повідомлених заявником або його законним представником.

Після вивчення документів, перевірки фактів, повідомлених особою, яка подала заяву про визнання біженцем або особою, яка потребує додаткового захисту, орган міграційної служби готує письмовий висновок щодо визнання або відмови у визнанні біженцем або особою, яка потребує додаткового захисту.

Особова справа заявника разом з письмовим висновком органу міграційної служби, який розглядав заяву, надсилається до спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади з питань міграції для прийняття остаточного рішення за заявою.

За результатами всебічного вивчення і оцінки всіх документів та матеріалів, що можуть бути доказом наявності умов для визнання біженцем або особою, яка потребує додаткового захисту, спеціально уповноважений центральний орган виконавчої влади з питань міграції приймає рішення про визнання біженцем або особою, яка потребує додаткового захисту, чи про відмову у визнанні біженцем або особою, яка потребує додаткового захисту.

Іноземець або особа без громадянства визнаються біженцем в Україні або особою, яка потребує додаткового захисту, та вважаються такими, які постійно проживають в Україні з моменту прийняття рішення про визнання їх біженцями або які безстроково на законних підставах перебувають на території України.

Рішення спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади з питань міграції надсилається протягом трьох робочих днів з дня його прийняття разом з особовою справою заявника органу міграційної служби, який розглядав заяву.

Орган міграційної служби протягом п'ятнадцяти робочих днів з дня отримання рішення про визнання біженцем або особою, яка потребує додаткового захисту, видає кожній особі, яка досягла шістнадцятирічного віку, посвідчення біженця чи посвідчення особи, яка потребує додаткового захисту. Посвідчення біженця чи посвідчення особи, яка потребує додаткового захисту, є підставою для реєстрації в органі міграційної служби за місцем проживання біженця або особи, яка потребує додаткового захисту.

Посвідчення біженця чи посвідчення особи, яка потребує додаткового захисту, видається строком на п'ять років.

Особа, яку визнано біженцем, та особа, яка потребує додаткового захисту, які досягли шістнадцятирічного віку, мають право отримати

проїзний документ для виїзду за кордон у порядку, встановленому законодавством України.

Особи, яких визнано біженцями або особами, які потребують додаткового захисту, користуються тими самими правами і свободами, а також мають такі самі обов'язки, як і громадяни України, крім випадків, установлених Конституцією та законами України, а також міжнародними договорами, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України.

Список використаних джерел:

1. Набуття статусу біженця або додаткового захисту. URL: <https://dmsu.gov.ua/poslugi/nabuttya-statusu-bizhenczya-abo-dodatkovogo-zaxistu.html>

2. Складнощі починаються на кордоні. URL: <https://ua.112.ua/statji/ukyrhystani-bula-vidomoiu-zhurnalistkoiu-a-v-ukraini-stala-bomzhem-yak-bizhentsi-shukaiut-prytulok-v-nashii-kraini-508558.html>

АСПЕКТИ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ НАСИЛЬСТВА ПРОТИ ЖІНОК В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Альона ЛУКАШЕНКО, доцент кафедри публічного управління та адміністрування Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент

Проблема насильства не є новою і супроводжує людство протягом всього періоду його існування. Разом з тим, з'явилися обставини, які зумовили його глобальний характер, особливо в умовах останніх подій, пов'язаних із світовою пандемією COVID-19. Досить поширеною проблемою стало збільшення випадків домашнього насильства та темпів його розповсюдження, яке в Україні вже криміналізовано. За даними Міністерства соціальної політики України, порівняно з минулим роком, тільки за перше півріччя 2020 року до компетентних структурних підрозділів обласних та Київської міської адміністрації надійшло на 52,2 % таких звернень більше [2]. Національне законодавство з протидії домашньому насильству є одним з індикаторів Цілей сталого розвитку України на період до 2030 року, що у подальшому потребує дотримання забезпечення гендерної рівності, розширення прав і можливостей усіх жінок та дівчат, розробки механізму реалізації, створення системи доступних послуг для постраждалих у регіонах, врахування під час визначення напрямків наукових досліджень тощо. З цією метою в Україні прийнято Закон [4], затверджено Порядок взаємодії суб'єктів у сфері запобігання та протидії домашньому насильству і насильству за ознакою статі [5], визначено цілі та наголошено на розробленні урядом плану невідкладних заходів [7; 6] та ін.